

13. BRUSSELS WETTELIJK KADER INZAKE WATER

Deze fiche geeft een gedetailleerde beschrijving van de inhoud en draagwijdte van de reglementaire teksten inzake water. Ze vormt een aanvulling op de [factsheet nr.4](#) die de verschillende types van normen en wettelijke referentiewaarden in de Brusselse regelgeving op dit gebied opsomt en uitlegt.

De Brusselse waterwetgeving is grotendeels afgeleid van de Europese wetgeving.

Op Belgisch niveau is het, volgens de verdeling van de bevoegdheden, aan de gewesten om het waterbeleid te bepalen. Daarom richt deze factsheet zich op het Europese wettelijke kader en de omzetting ervan naar het Brusselse niveau. Ook worden enkele specifieke instrumenten voor het Gewest behandeld, zoals het blauwe netwerk en het geïntegreerde regenwaterbeheer.

Inhoud

1.	Water als gemeenschappelijk erfgoed en kostbare hulpbron	3
2.	De Kaderrichtlijn en Kaderordonnantie Water	4
2.1.	Doelstellingen op het vlak van resultaten en middelen	4
2.2.	Planning en beheer per stroomgebied	8
2.3.	Het economische aspect van het waterbeleid: de werkelijke kostprijs van water	11
2.4.	Specifieke kenmerken van de Kaderordonnantie Water	12
3.	Instandhouding en verbetering van de waterkwaliteit	13
3.1.	Richtlijn 2008/105/EG tot vaststelling van milieukwaliteitsnormen (MKN) voor oppervlaktewateren	13
3.2.	Een nieuwe ordonnantie over het beheer en de bescherming van de waterlopen en vijvers	14
3.3.	De richtlijn 2006/118/EG betreffende grondwater	14
3.4.	Een nieuwe regelgeving voor grondwaterwinningen en open geothermische systemen .	16
3.5.	De bescherming van winningen die bestemd zijn voor de drinkwatervoorziening	16
3.6.	De winningen in het oppervlaktewater	16
4.	Andere wetgeving gericht op het behoud van de waterkwaliteit	17
4.1.	Richtlijn 91/271/EEG inzake de behandeling van stedelijk afvalwater	17
4.2.	De 'Nitraatrichtlijn' 91/676/EEG	17
4.3.	De 'Pesticidenrichtlijn' 2009/128/EG	18
4.4.	De regelgeving rond detergenten	18
4.5.	De regelgeving over de industriële uitstoot	19
5.	Specifieke vormen van watergebruik	20
5.1.	Drinkwater	20
5.2.	Zwemmen	21
5.3.	Visserij	21

6. Strijd tegen overstromingen.....	22
Bronnen.....	22
Andere fiches in verband hiermee	26

1. Water als gemeenschappelijk erfgoed en kostbare hulpbron

Water is als natuurlijke hulpbron onmisbaar voor ons overleven en dat van andere levende wezens, maar het is ook een uitputbare hulpbron die we in ons dagelijks leven gebruiken om onze levenskwaliteit te verbeteren en voor economische doeleinden, om te voldoen aan de behoeften in uiteenlopende activiteitensectoren. Dit gebruik van water is echter niet zonder gevolgen voor het milieu. De verminderde kwaliteit van het water dat we na gebruik lozen heeft negatieve gevolgen voor de kwaliteit van onze rivieren en het waterleven dat ze herbergen. De onttrekking van water aan onze oppervlaktewateren of ondergrondse waterreserves kan leiden tot uitputting ervan, de verstedelijking gaat heel vaak gepaard met een wijziging van de natuurlijke watercyclus, wat onder meer kan leiden tot meer overstromingen. Dit alles gebeurt in een context van klimaatverandering, waar het water soms op kan raken (wanneer in tijden van droogte de vraag groter is dan het aanbod) of bij hevige regenval onze rioleringen doet overstromen, met de gekende gevolgen. Bovendien is water in beweging. Het kent geen grenzen en het gebruik ervan mag het latere of naburige gebruik niet in gevaar brengen. Alleen een gecoördineerd beheer van alle actoren die er gebruik van maken is hier op zijn plaats.

Om aan al deze uitdagingen het hoofd te bieden, heeft het Brussels Hoofdstedelijk Gewest een globaal wettelijk kader aangenomen: [de ordonnantie van 20 oktober 2006 tot opstelling van een kader voor het waterbeleid](#), die ook de omzetting verzekert van de [Richtlijn 2000/60/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2000 tot vaststelling van een kader voor communautaire maatregelen betreffende het waterbeleid](#), beter bekend als de Kaderrichtlijn Water.

De Brusselse ordonnantie stelt als basisprincipe dat *“Water deel uitmaakt van het gemeenschappelijk erfgoed van de mensheid en van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.*

Iedere persoon heeft het recht om te beschikken over drinkwater van goede kwaliteit en zoveel als nodig is voor zijn voeding, zijn huishoudelijke noden en zijn gezondheid. De wateronttrekkingen en de lozingen van afvalwater die uitgevoerd worden bij uitoefening van dit recht mogen de kwaliteit, de natuurlijke functies en het voortbestaan van deze rijkdom niet in gevaar brengen.

De kringloop van het water wordt op een globale en geïntegreerde wijze beheerd door de openbare sector in het kader van een duurzame ontwikkeling. De diensten van het water zijn van algemeen belang”.

Om deze kostbare hulpbron in stand te houden en het duurzame beheer ervan te waarborgen, heeft de Europese Unie een reeks wetteksten aangenomen. De twee hoekstenen van dit beleid zijn de Kaderrichtlijn Water voor de binnenwateren (of continentale wateren) en de Kaderrichtlijn Mariene Strategie (waar het Brussels Gewest niet rechtstreeks bij betrokken is).

De Kaderrichtlijn Water bevat het actiekader of wordt aangevuld met een reeks specifiekere richtlijnen, gericht op:

- Het beschermen en herstellen van de kwaliteit van het oppervlakte- en grondwater (en de daarvan afhankelijke terrestrische en aquatische ecosystemen), met in het bijzonder [de ‘Dochterrichtlijn’ 2006/118/EG over het grondwater](#) en de [richtlijn 2008/105/EG inzake milieukwaliteitsnormen](#) voor het oppervlaktewater. Daarnaast zijn er tal van richtlijnen die de lozing van verontreinigende stoffen in het water regelen. Een daarvan, een sectorale richtlijn, legt de behandeling van afvalwater op voordat het in het oppervlaktewater wordt geloosd ([Richtlijn 91/271/EEG inzake de behandeling van stedelijk afvalwater bekend als de ‘SAW-richtlijn’](#)). Andere richtlijnen reguleren andere belangrijke vervuilende stoffen die in water worden aangetroffen: nitraten, pesticiden, detergents, industriële vervuilende stoffen.
- Het in stand houden van de duurzaamheid van de watervoorraden door de onttrekking aan het oppervlakte- en grondwater te reguleren.
- Het aanbieden van een kader voor specifiek watergebruik met de [Richtlijn betreffende de kwaliteit van drinkwater](#) (gedistribueerd via het netwerk) enerzijds en de [Richtlijn betreffende de zwemwaterkwaliteit](#) anderzijds.
- Het toepassen van de werkelijke kostprijs van water (economische component van de Kaderrichtlijn Water), door toepassing van het principe ‘de vervuiler betaalt’: de prijs van het water moet worden vastgesteld op basis van de kosten van onttrekking, drinkwaterdistributie en afvalwaterzuivering, maar ook op basis van de milieukosten (vervuiling/behoud van de hulpbron).
- Het voorkomen en beheren van overstromingen met de [richtlijn « overstromingen » 2007/60/EG](#).

2. De Kaderrichtlijn en Kaderordonnantie Water

2.1. Doelstellingen op het vlak van resultaten en middelen

De [Richtlijn 2000/60/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2000 tot vaststelling van een kader voor communautaire maatregelen betreffende het waterbeleid](#) wordt de 'Kaderrichtlijn Water' (KRW) genoemd. Ze bepaalt het algemene kader van het communautaire waterbeleid, zowel wat de doelstellingen als wat de middelen betreft.

Nieuw in vergelijking met de eerdere waterwetgeving en andere milieuriichtlijnen is dat er kwaliteitsdoelstellingen zijn vastgesteld voor het oppervlaktewater in het binnenland en het grondwater: de 'goede toestand' van het water. Ze bepaalt ook de middelen om dit te bereiken door de verschillende lidstaten te verplichten een gecoördineerde en geïntegreerde aanpak op het niveau van de stroomgebieden te volgen en meerjarige Waterbeheerplannen op te stellen.

Ze is in het Brusselse recht omgezet door [de ordonnantie van 20 oktober 2006 tot opstelling van een kader voor het waterbeleid](#) (hierna de 'ordonnantie' of de 'Kaderordonnantie Water' genoemd).

2.1.1. De 'goede toestand' van het water en het concept 'waterlichaam'

De Kaderrichtlijn en de Kaderordonnantie Water leggen prestatiedoelstellingen op voor oppervlakte- en grondwater:

- enerzijds, het niet-aantasten van de kwaliteit ervan
- en anderzijds, het herstel van de goede toestand (tegen 2015, of met een afwijking, tegen 2021 of 2027).

Een goede watertoestand komt overeen met de kwaliteit die is waargenomen of die zou worden verkregen onder natuurlijke of geassimileerde referentieomstandigheden (d.w.z. zonder menselijke druk of met een lage antropogene impact). De toestandscomponenten verschillen voor oppervlakte- en grondwater. Maar in ieder geval is de toestandsindeling zeer strikt, omdat ze wordt bepaald door de component met de meest ongunstige waarde ('one out-all out'-principe): met andere woorden, een slechte score voor één enkele parameter leidt tot de indeling 'slechte toestand'.

De in de richtlijn vastgestelde beoordelingseenheid is het 'waterlichaam'. Het waterlichaam is een relatief abstract begrip dat kan worden gedefinieerd als het geheel of een deel van een oppervlaktewater (rivier, vijver...) of een watervoerende laag, die met betrekking tot fysieke en/of kwaliteitsparameters een eenheid en een zekere homogeniteit vertoont.

Een rivier kan dus tussen bron en monding in verschillende waterlichamen worden verdeeld. Hetzelfde geldt voor het grondwater: een watervoerende laag kan worden verdeeld in een waterlichaam voor het afgesloten deel en een ander voor het vrije deel. Voor het oppervlaktewater zijn er drie soorten waterlichamen: 'natuurlijk', 'sterk veranderd' (d.w.z. fysiek veranderd door de mens) of 'kunstmatig' (gecreëerd door de mens). Een waterlichaam kan als sterk veranderd of kunstmatig worden aangemerkt wanneer de nodige veranderingen in de hydromorfologische kenmerken om een goede toestand te bereiken, aanzienlijke nadelige gevolgen zouden hebben voor het gespecificeerde gebruik, het milieu in ruimere zin en andere duurzame menselijke ontwikkelingsactiviteiten.

De toestand van de oppervlakte- en grondwaterlichamen wordt om de zes jaar, bij elke actualisering van het Waterbeheerplan, opnieuw beoordeeld.

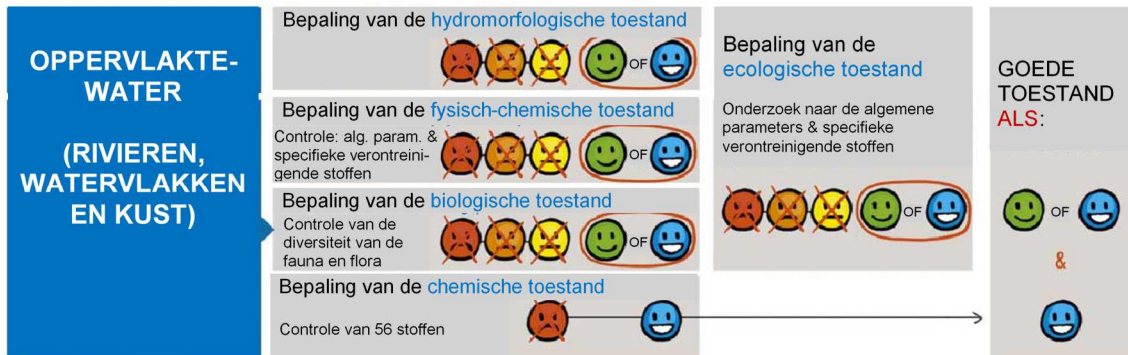

2.1.1.1. Oppervlaktewater

Voor oppervlaktewater is de milieudoelstelling een goede of zeer goede ecologische toestand in combinatie met een goede chemische toestand.

Figuur 13.1: De 'goede toestand' van het oppervlaktewater

Bron: Gebaseerd op een Infografie © Agence de l'eau Loire-Bretagne - diaphonics.fr, januari 2017

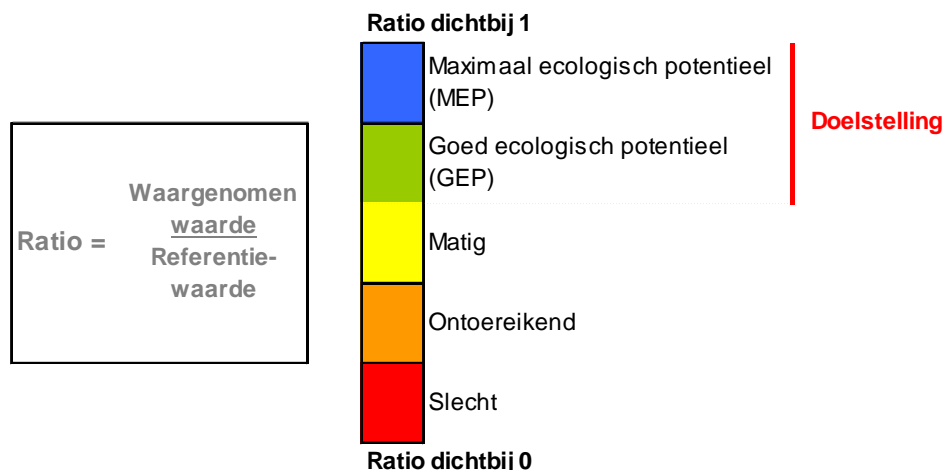
a) Toestand/Ecologisch potentieel

De ecologische toestand is voornamelijk gebaseerd op de biologische toestand (overvloed en diversiteit) van vijf aquatische organismegroepen (fytoplankton, macrofyten, fyto benthos, macro-invertebraten en vissen). Biologische kwaliteitsklassen weerspiegelen het verschil tussen de waargenomen waarde voor een bepaalde biologische parameter en de waarde van die parameter onder referentieomstandigheden.

Voor sterk veranderde en kunstmatige waterlichamen (zoals in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest) kent de richtlijn een aangepaste, minder restrictieve doelstelling toe die rekening houdt met de gevolgen van het veranderde karakter voor de ecologische toestand: de begrippen 'goed ecologisch potentieel/maximaal ecologisch potentieel' vervangen di van de ecologisch 'goede/zeer goede toestand'.

Figuur 13.2: Ratio van de ecologische kwaliteit voor de kunstmatige of sterk veranderde waterlichamen en de vijvers

Bron: Triest et al., 2008 (op basis van de Schneiders et al.)

KUNSTMATIGE OF STERK VERANDERDE WATERLICHAMEN

► Referentie = ecologisch potentieel

De ecologische toestand is in de tweede plaats gebaseerd op de fysisch-chemische kwaliteit van het water (die ten grondslag ligt aan het waterleven) en de hydromorfologische kwaliteit van het milieu (fysische kenmerken van de oevers, ecologische continuïteit enz.).

b) Chemische toestand

De chemische toestand wordt bepaald aan de hand van de naleving van de op Europees niveau vastgestelde kwaliteitsnormen voor chemische stoffen. Het gaat erom te voldoen aan de milieukwaliteitsnormen (MKN) voor elk van de 45 gevaarlijke of (momenteel) prioritaire gevaarlijke stoffen (zie hoofdstuk 3.1).

c) Indeling van de Brusselse oppervlaktewaterlichamen

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest heeft officieel drie oppervlaktewaterlichamen op zijn grondgebied aangewezen: twee zogenaamde sterk veranderde waterlichamen (de Zenne en de Woluwe) en een kunstmatig waterlichaam (het Kanaal). De Brusselse vijvers vallen buiten het toepassingsgebied van de richtlijn, gezien hun geringe omvang (oppervlakte minder dan 0,5 km², diepte minder dan 3 m). Sommige daarvan worden echter gemonitord en geëvalueerd zonder dat ze aan de Europese Unie worden gerapporteerd.

Geen van de Brusselse oppervlaktewaterlichamen bereikte in 2015 de doelstelling 'goede toestand'. Dat is niet verwonderlijk gezien het sterk verstedelijkte karakter van het Gewest. In het tweede Waterbeheerplan 2016-2021 zijn afwijkingen gevraagd en verkregen tot 2027 voor de Zenne, de Woluwe en het Kanaal.

Achter deze negatieve balans gaan echter sterke ruimtelijke en parametersverschillen schuil. Voor meer informatie zijn uiteenlopende bronnen beschikbaar:

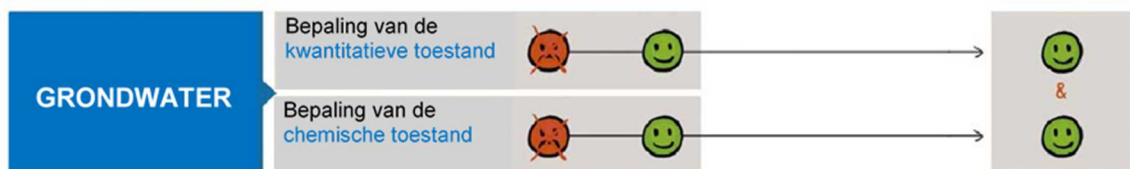
- De biologische kwaliteit van de Brusselse waterlopen en vijvers wordt in detail beschreven in [factsheet nr. 16](#).
- De fysisch-chemische en chemische kwaliteit van het Brusselse oppervlaktewater wordt toegelicht in de Staat van het leefmilieu.
- Wat de hydromorfologische kwaliteit betreft, deze werd in 2016 geïnventariseerd: een samenvatting van de studie is beschikbaar in de Staat van het leefmilieu.

2.1.1.2. Grondwater

Voor grondwater is de milieudoelstelling een 'goede kwantitatieve toestand' gekoppeld aan een 'goede chemische toestand'. Als deze doelstelling niet wordt gehaald, worden de waterlichamen geclassificeerd als zijnde in 'slechte staat'.

Figuur 13.3: De 'goede toestand' van het grondwater

Bron: Volgens een Infografie © Agence de l'eau Loire-Bretagne - diaphonics.fr, januari 2017

a) Kwantitatieve status

Samengevat beperkt de KRW de wateronttrekking uit watervoerende lagen tot een volume die de duurzaamheid van de bron niet in gevaar brengt. Dit volume komt overeen met de jaarlijkse aanvulling van de laag waaraan de waterhoeveelheden worden onttrokken die nodig zijn voor de ervan afhankelijke ecosystemen (waterlopen, vochtige gebieden, ...).

b) Chemische toestand

De KRW stelt in het algemeen dat het grondwater helemaal niet verontreinigd zou mogen zijn. Dit betekent dat elke rechtstreekse lozing in het grondwater verboden is, en dat de bewaking van het grondwater verplicht is teneinde wijzigingen van de chemische samenstelling op te sporen en de juiste maatregelen te kunnen treffen in het geval een verontreiniging van antropische aard wordt vastgesteld (indirecte lozingen, ...).

Wat de chemische samenstelling betreft, is de goede toestand gebaseerd op de afwezigheid van zoutwaterindringing (controle op basis van geleidbaarheidsmetingen) en de naleving van normen en drempelwaarden voor een reeks van verontreinigende stoffen. Wat dit laatste punt betreft, was de

kaderrichtlijn nogal vaag: zowel wat betreft de normen waaraan moet worden voldaan als de verontreinigende stoffen die in aanmerking moeten worden genomen. Ze is geconsolideerd door de dochterrichtlijn betreffende het grondwater (zie hoofdstuk 3.3).

c) Indeling van de Brusselse ondergrondse waterlichamen

In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zijn vijf grondwaterlichamen aangewezen in samenwerking met het Vlaams Gewest, gezien hun grensoverschrijdend karakter. Het gaat per stratigrafische etage, van de diepe tot de oppervlakkige geologische formaties, over:

- het 'Sokkel en Krijt systeem' en de 'Sokkel' voor de Paleo-Mesozoïsche basis;
- het 'Landeniaan zand' voor het Paleoceen;
- het 'Noordwest Brusseliaan en Tielt zand systeem' en het 'Brusseliaan zand' voor het Eoceen.

Hoewel ze niet zijn aangewezen als waterlichamen, wordt in het Waterbeheerplan bijzondere aandacht besteed aan een deel van het grondwater: alluviale watervoerende lagen, voornamelijk aanwezig in de alluviale afzettingen van de Zennevallei en de aangrenzende valleien, en de grondwaterspiegel in de geologische formaties van het quartair (pleistoceen).

2.1.2. Toezicht op de toestand van de waterlichamen

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is verplicht controlecampagnes uit te voeren om een volledig en coherent beeld te geven van de toestand van de wateren, in overeenstemming met artikel 37 van de Kaderordonnantie Water en haar bijlage III.

2.1.2.1 Oppervlaktewater

Er zijn drie soorten controles:

- **De monitoring** is een algemene controle. Het hoofddoel is de algemene kwaliteit van een waterlichaam te beoordelen en de evolutie ervan op lange termijn te volgen. Er zijn vijf meetpunten aangewezen: een bij de ingang en een bij de uitgang van het Gewest voor de Zenne en het Kanaal, en een bij de uitgang voor de Woluwe.
- **De operationele controle** is bedoeld voor waterlichamen die het risico lopen geen goede toestand te bereiken. Ze is erop gericht om deze waterlichamen en het effect van de uitgevoerde maatregelen beter te controleren. Naast de monitoringlocaties zijn er tussenliggende locaties op de drie genoemde waterlichamen en twee locaties op de Neerpedebeek.
- **De onderzoekscontrole** kan, als er een vermoeden van vervuiling bestaat, een beter inzicht bieden in bepaalde soorten vervuiling en de bronnen daarvan. Ze gebeurt gericht en vormt een aanvulling op de andere controles. Het gaat om twee bijkomende sites op de Zenne voor ze in het centrum van Brussel onder de grond gaat; een tussenliggende site op de Woluwe en twee sites op de Hollebeek, een kleine zijrivier van de Zenne in het noorden van het Gewest.

2.1.2.2 Grondwater

Voor de vijf grondwaterlichamen is de monitoring in tweeën gesplitst:

- **Kwantitatieve monitoring:** de meting van het waterpeil van de watervoerende lagen is bedoeld om hun kwantitatieve toestand vast te stellen en hun evolutie te volgen, rekening houdend met de onttrekkingen en de aanvulling van de watervoerende lagen. Eind 2018 omvatte dit netwerk 47 piëzometrische sites, verspreid over de vijf waterlichamen. Het wordt aangevuld met verschillende meetlocaties voor het debiet van de bronnen van het waterlichaam van het Brusseliaanzand.
- **Monitoring van de chemische kwaliteit:** de follow-up van de grondwaterkwaliteit is gebaseerd op Europese aanbevelingen met betrekking tot de keuze van de controlepunten, de dichtheid, de frequentie van de controles en de gemeten parameters. Het waterlichaam van het Brusseliaanzand vertoonde een risico dat een goede chemische toestand niet bereikt zou kunnen worden. Daarom ondergaat het een bijkomende operationele controle. Eind 2018 bestond het algemene en operationele netwerk voor de monitoring van de chemische toestand uit 34 monitoringlocaties.

Deze milieudoelstellingen leggen een prestatieverplichting op voor de waterkwaliteit en -kwantiteit (zowel oppervlakte- als grondwater). De middelen die hiervoor moeten worden gebruikt, moeten door

elke lidstaat worden vastgesteld op basis van de toestand van hun waterlichamen en hun specifieke kenmerken. Deze middelen zijn opgenomen in het programma van maatregelen bij het beheerplan (zie verder).

2.2. Planning en beheer per stroomgebied

Een van de essentiële onderdelen van de Kaderrichtlijn Water is de verplichting om een gecoördineerd en geïntegreerd beheer in te voeren op het niveau van de grote internationale stroomgebiedsdistricten. Een internationaal hydrografisch district komt over het algemeen overeen met het stroomgebied van een rivier, met inbegrip van het bijbehorende grondwater en de kustwateren. Het stroomgebied (of hydrografisch bekken) wordt gedefinieerd als "een gebied waarvan al het over het oppervlak lopende water via een reeks stromen, rivieren en eventueel meren door één riviermond, estuarium of delta in zee stroomt". Met andere woorden, het water moet worden beheerd op basis van fysieke en hydrologische limieten, en niet op basis van politieke of administratieve grenzen. Deze logica houdt in dat alle betrokken actoren (overheden, ondernemingen, landbouwers, toeristische sector...) het eens zijn over een gemeenschappelijke visie over de manier waarop deze watervoorraden worden beheerd en beschermd en dat ze een stroomafwaartse solidariteit ontwikkelen, van de bron tot de monding van de rivier.

Het grondgebied van het Brussels Gewest is omsloten door het stroomgebied van de Zenne, dat deel uitmaakt van het internationaal hydrografisch district van de Schelde. Een zeer klein deel van het Gewest, in het zuidwesten van het Zoniënwoud, bevindt zich in het stroomgebied van de Dijle.

Doordat het Brusselse grondgebied zo klein is, is de kwaliteit van de wateren in het gewest gedeeltelijk afhankelijk van het beleid dat in de omringende gewesten wordt gevoerd. De aansluiting bij het waterbeheerbeleid dat wordt gevoerd op schaal van het stroomgebied, zoals aanbevolen in de KRW, vormt een absolute noodzaak.

2.2.1. Waterbeheerplan (WBP) van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Het Waterbeheerplan is een echte planning tool voor het waterbeheer gedurende een periode van 6 jaar en wil een geïntegreerd en globaal antwoord geven op alle uitdagingen waarmee dat gepaard gaat. Het wil ook actief bijdragen aan de internationale planning op het niveau van het hydrografisch district van de Schelde.

De Brusselse regering is de *'bevoegde autoriteit'* in de zin van de Kaderrichtlijn Water. Als zodanig staat zij garant voor een goede uitvoering ervan. Er dient te worden opgemerkt dat zij het opstellen van het plan heeft toevertrouwd aan Leefmilieu Brussel.

Wat de juridische gevolgen van het plan betreft, is het dus niet alleen bindend voor de regering, maar ook voor alle overheidsinstanties die verantwoordelijk zijn voor de uitvoering ervan en voor de te bereiken resultaten. Bovendien moet voor elk openbaar of particulier project en voor elk plan dat krachtens de gewestelijke stedenbouwkundige of milieuwetgeving wordt aangenomen, een analyse worden gemaakt van de gevolgen ervan voor de uitvoering van het Waterbeheerplan (zie artikel 57 van de Kaderordonnantie Water).

Het Waterbeheerplan omvat twee grote delen:

- een beschrijvend gedeelte met een uiteenzetting van de algemene waterkwaliteit, de specifieke kenmerken van het Gewest (met inbegrip van zijn kwetsbaarheid voor klimaatverandering) en de te bereiken doelstellingen;
- en een operationele component: het programma van maatregelen. Elk van de assen komt overeen met een belangrijk thema dat met voorrang moet worden behandeld.

De uitwerking gaat gepaard met verschillende 'mijlpalen':

- Een openbare raadpleging over het werkprogramma en de 'belangrijkste watervraagstukken', die de belangrijkste uitdagingen vormen voor het waterbeheer in de komende jaren;
- Het opstellen van een reeks referentiedocumenten die als basis dienen voor het programma van maatregelen (beschrijvend deel van het WBP). Het gaat onder meer om een inventarisatie van de milieusituatie (analyse van de invloed van menselijke activiteiten op de watertoestand), een

register van beschermde gebieden, een economische analyse van het watergebruik en een watermonitoringprogramma;

- De opstelling van het programma van maatregelen (operationeel deel van het WBP), als resultaat van het overleg tussen de betrokken actoren. Prioriteitsbepaling op basis van een analyse van de kosten versus de efficiëntie van de maatregelen. Bij het opstellen van het WBP hoort ook een milieueffectenrapport, in overeenstemming met de richtlijn betreffende de beoordeling van de effecten van bepaalde plannen en programma's op het milieu;
- Indiening van het ontwerpplan voor een openbaar onderzoek, voorafgaand aan de definitieve goedkeuring door de regering;
- De rapportering aan de Europese Commissie
- en de tussentijdse evaluatie van de uitvoering ervan (halfweg, d.w.z. na 3 jaar).

Tot op heden heeft het Brussels Gewest twee Waterbeheerplannen (WBP) aangenomen: het eerste in juli 2012, dat betrekking had op de periode 2010-2015, en het tweede in januari 2017, dat van toepassing is voor de periode 2016-2021. Er zij op gewezen dat het Overstromingsrisicobeheerplan (zie hoofdstuk 5) – dat op grond van Richtlijn 2007/60/EG vereist is – sinds deze tweede cyclus integraal deel uitmaakt van het Waterbeheerplan.

2.2.2. Noodzakelijke samenwerking tussen de bevoegde autoriteiten

De Brusselse regering zorgt voor een goede intra- en intergewestelijke coördinatie bij de ontwikkeling en uitvoering van dit plan. Men mag immers niet vergeten dat het waterbeleid in wezen onder de bevoegdheid van de 3 gewesten valt in België. De federale staat is ook bevoegd, maar alleen voor aspecten die betrekking hebben op de zeewateren (Noordzee).

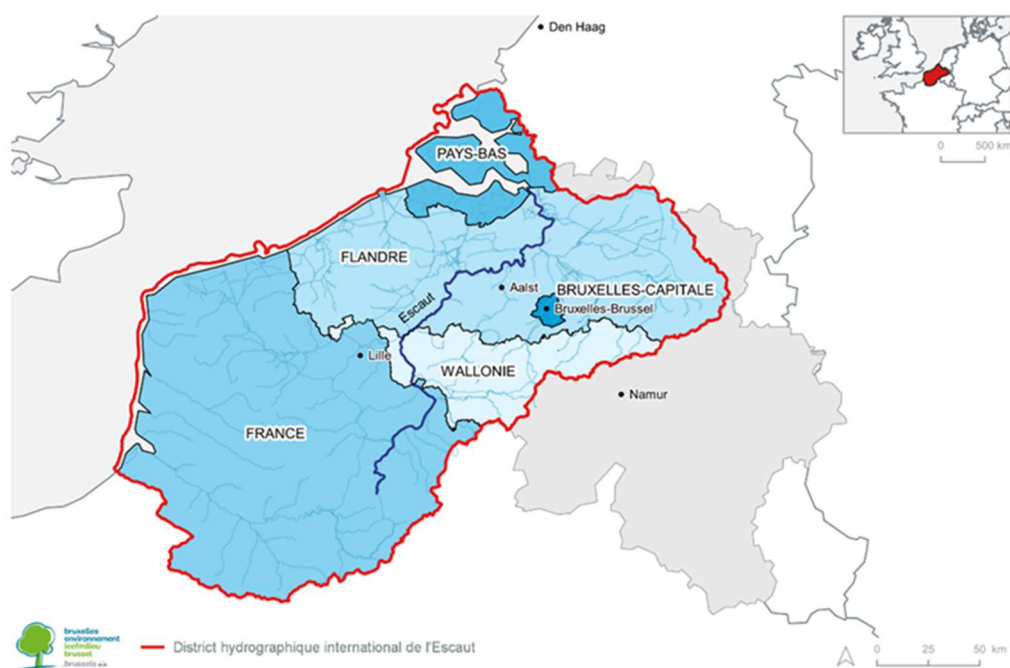
De coördinatie wordt op verschillende niveaus georganiseerd: internationaal, Belgisch en lokaal.

2.2.2.1. Binnen de Internationale Scheldecommissie

De Internationale Scheldecommissie zorgt voor een grensoverschrijdende coördinatie tussen de verschillende partners van het internationaal hydrografisch district van de Schelde (België met zijn federale overheid en de drie gewesten, Frankrijk en Nederland).

Kaart 13.4: Bevoegde overheden van het internationaal stroomgebiedsdistrict van de Schelde

Bron: Leefmilieu Brussel, 2020

In 1994 hebben de regeringen van Frankrijk, van Nederland en van de drie Belgische Gewesten het Verdrag van Charleville-Mézières over de bescherming van de Schelde ondertekend. Dit verdrag

voerde een samenwerking in tussen de landen en gewesten in het stroomgebied en richtte de Internationale Commissie voor de bescherming van de Schelde op (ICBS). De goedkeuring van de KRW maakte het noodzakelijk deze overeenkomst aan te passen en de rol van de ICBS te herzien. Daarom werd een nieuw Scheldeverdrag ondertekend in Gent op 3 december 2002. De ICBS werd omgedoopt tot Internationale Scheldecommissie (ISC) en verenigt 6 landen en gewesten (federaal België, Brussels Hoofdstedelijk Gewest, Vlaams Gewest, Waals Gewest, Frankrijk, Nederland). Het actiegebied van de ISC werd uitgebreid tot de oppervlaktewateren, de grondwateren en de kustwateren van het hele stroomgebied, en is niet langer beperkt tot de hoofdwaterloop. De taken van de commissie werden bovendien uitgebreid met overleg over de preventie van overstromingen en droogte.

Door dit verdrag stellen de betrokken partijen zich tot doel een duurzaam en geïntegreerd waterbeleid te voeren voor het stroomgebiedsdistrict van de Schelde – waarvan de definitieve afbakening is opgenomen in het verdrag -, rekening houdend met, in het bijzonder, de multifunctionaliteit van de wateren ervan.

Volgens dit akkoord verbinden de betrokken partijen zich ertoe nauwer samen te werken met het doel:

- de uitvoering van de door de KRW gedefinieerde eisen op elkaar af te stemmen om de milieudoelstellingen ervan te bereiken op het vlak van met name: de analyse van de kenmerken van het stroomgebiedsdistrict, de studie van de effecten van de menselijke activiteit op de staat van de oppervlakte- en grondwateren van het stroomgebiedsdistrict, de economische analyse van het watergebruik, de bewakings- en de maatregelenprogramma's;
- een enkel beheerplan op te stellen voor het hele stroomgebiedsdistrict;
- te overleggen en vervolgens de maatregelen op elkaar af te stemmen voor een preventie van en een bescherming tegen overstromingen;
- de maatregelen ter preventie en bescherming van de incidentele verontreiniging van het water op elkaar af te stemmen en te garanderen dat de nodige informatie wordt doorgegeven.

2.2.2.2. Binnen het Belgisch Coördinatiecomité Internationaal Milieubeleid (CCIM)

De interne regelmatige en systematische coördinatie voor België vindt plaats binnen het Coördinatiecomité Internationaal Milieubeleid (CCIM). Dit overlegorgaan ontstond met de samenwerkingsovereenkomst van 5 april 1995 tussen de Federale Staat, het Vlaams Gewest, het Waals Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest met betrekking tot het internationaal milieubeleid. Met name een 'Waterstuurgroep' binnen het CCIM staat in voor de coördinatie van de uitvoering van de Kaderrichtlijn Water en de bijbehorende richtlijnen.

2.2.2.3. Tussen de gewesten

Naast de multilaterale coördinatie vindt er ook bilateraal overleg plaats tussen de gewesten, zowel regionaal, tussen de bevoegde overheden als lokaal, via werkgroepen die zich specifiek bezighouden met grensoverschrijdende problemen. Verschillende thema's en onderwerpen komen er aan bod.

2.2.2.4. Via het LIFE Belini-project

Intensieve coördinatiewerkzaamheden hebben geleid tot het verkrijgen van EU-financiering (LIFE+) voor de periode 2017-2026. Het BELINI-project '*Belgian initiative for making a leap forward towards good status in the river basin district of the Scheldt*' voorziet in een brede waaier van maatregelen om niet alleen de waterkwaliteit te verbeteren, maar ook de biodiversiteit en het beheer van de overstromingsrisico's in het Belgische deel van het internationaal hydrografisch district van de Schelde.

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is een partner (via Leefmilieu Brussel en Vivaqua) en zou een subsidie van 2,7 miljoen euro moeten ontvangen voor de opwaardering van de Zenne. Bij dit LIFE-project zijn nog zes andere partners betrokken: de Service Public de Wallonie (SPW-DG03), de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM), de Provincie Vlaams-Brabant, de Vlaamse Landmaatschappij, De Watergroep en De Vlaamse Waterweg. Meer informatie is terug te vinden op: <https://life-belini.be>.

2.2.2.5. Binnen het Brusselse coördinatieplatform van wateroperatoren

Een platform met waterbeheerders en belanghebbenden (Leefmilieu Brussel, BMWB en Vivaqua) is opgericht door [het besluit van 24 april 2014 tot coördinatie van de openbaredienst opdrachten van de operatoren en actoren bij de uitvoering van het waterbeleid](#). Sinds de wijziging van het besluit in april

2018 wordt het platform voorgezeten door de minister van Leefmilieu of zijn vertegenwoordiger ([besluit van 26 april 2018 tot wijziging van diverse besluiten inzake tarieven in de watersector](#)).

Dit platform heeft tot doel om het waterbeleid te coördineren, met name door de uitvoering van het Waterbeheerplan en door deel te nemen aan de opstelling en de evaluatie ervan. Het is gebaseerd op thematische werkgroepen en werkgroepen per stroomgebied. De andere betrokkenen (gemeenten, haven van Brussel enz.) worden afhankelijk van de besproken onderwerpen op de vergaderingen uitgenodigd. De activiteitenverslagen van het platform zijn beschikbaar op de website van Leefmilieu Brussel.

2.2.3. Grotere betrokkenheid van de belanghebbenden

De voorlichting, raadpleging en participatie van het publiek en de belanghebbenden op het niveau van een stroomgebied vormen een fundamenteel element van de richtlijn. Er zijn twee belangrijke redenen voor die participatie:

- Ten eerste moet bij het bepalen van de meest geschikte maatregelen om de doelstellingen van de KRW te bereiken, een evenwicht worden gevonden tussen de behoeften van de verschillende sociaaleconomische groepen. De economische analyse van het watergebruik waartoe de KRW verplicht, heeft tot doel deze besluiten te stroomlijnen, maar het is van essentieel belang dat het proces door de betrokken groepen kan worden geëvalueerd.
- Voorts moet een brede publieksparticipatie leiden tot een optimale toepassing van de richtlijn in termen van doelstellingen en middelen. De KRW vereist de invoering van informatie- en raadplegingsprocessen bij de uitwerking van de stroomgebiedsbeheerplannen. Daarom worden de ontwerpplannen en de bijbehorende milieueffectenrapporten toegankelijk gemaakt en zijn ze onderworpen aan een openbaar onderzoek dat ten minste zes maanden duurt.

2.3. Het economische aspect van het waterbeleid: de werkelijke kostprijs van water

Hoewel wordt erkend dat iedereen recht heeft op water om in de basisbehoeften te voorzien en dat water een gemeenschappelijk goed is, wil de richtlijn water in rekening brengen – of beter gezegd, laten betalen voor de diensten die het beschikbaar stellen en het in bevredigende kwaliteit teruggeven aan de natuurlijke omgeving – volgens een prijssysteem gebaseerd op het beginsel van 'de vervuiler betaalt'. Deze prijsstelling dekt niet alleen de kosten van de winning, behandeling, distributie en zuivering, maar ook de kosten voor het leefmilieu en de voorraden (verontreiniging enz.). Het gaat om het beginsel van de terugwinning van de kosten van diensten in verband met het watergebruik, ook wel de 'werkelijke kosten' van het water genoemd, vastgelegd in artikel 9 van de KRW (artikel 38 van de kaderordonnantie).

Dit tariefbeleid moet de consumenten ertoe aanzetten de hulpbronnen efficiënt te gebruiken en moet garanderen dat de verschillende economische sectoren bijdragen tot de kostenterugwinning van de waterdiensten. Afwijkingen zijn echter mogelijk om rekening te houden met de sociale, ecologische en economische effecten van de hantering van de "werkelijke kostprijs" en met de geografische en klimatologische omstandigheden van de betrokken regio.

Uit de evaluatie van de tenuitvoerlegging van de richtlijn in 2012 is gebleken dat het economische aspect niet goed werd begrepen en toegepast. Veel lidstaten nemen de milieukosten immers niet of slechts in beperkte mate op in de waterprijs. Daarom heeft de Europese Commissie in de strategie voor de bescherming van de waterreserves nogmaals gewezen op de noodzaak om deze kosten in de tarieven op te nemen.

In toepassing van de Kaderordonnantie Water is een progressief en solidair tarifieringssysteem (naar verbruikscategorieën) ingevoerd op het niveau van Brussel (zie [factsheet nr.6](#)). Maar er zijn bijkomende inspanningen nodig om aan alle verplichtingen te voldoen, met name op het gebied van de integratie van de milieukosten.

Sinds 2018 wordt de prijs van het water bepaald door een onafhankelijk controleorgaan: Brugel (in overeenstemming met de KOW, zoals gewijzigd bij ordonnantie van 15 december 2017).

2.4. Specifieke kenmerken van de Kaderordonnantie Water

De Brusselse ordonnantie is in de eerste plaats de getrouwe omzetting van de Kaderrichtlijn Water. Ze omvat echter bepaalde specifieke kenmerken voor de Brusselse context of voor de manier waarop bepaalde maatregelen worden uitgevoerd:

- Naast de bovengenoemde doelstellingen op het gebied van kwaliteit en kostendekking moet een specifieke doelstelling van de verordening worden genoemd: *“een **geïntegreerd beheer van het regenwater** implementeren om het wegvloeiën ervan en de overbelasting van het rioleringsnet te verminderen en zo de overstromingsrisico's te voorkomen, terwijl tegelijkertijd de functionaliteiten van de natuurlijke watercyclus hersteld worden en de kwaliteit van de oppervlaktewateren en de leefomgeving verbeterd wordt”*. Dit is de rechtsgrond van de strategie 'geïntegreerd regenwaterbeheer' die het Gewest wil bevorderen met het oog op de vele voordelen ervan (zie [factsheet 8](#)).
- Om te voldoen aan de taken van openbare dienstverlening, stelt de ordonnantie in de artikels 17 en 18 de **verdeling van de bevoegdheden tussen de wateroperatoren** vast. De twee belangrijkste operatoren in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zijn Vivaqua (voor de drinkwatervoorziening en de riolering) en de Brusselse Maatschappij voor Waterbeheer (BMWV) voor de waterzuivering. Die laatste werd in 2006 opgericht op basis van de verordening en handelt in overeenstemming met het beheercontract dat haar aan de regering bindt.
- De verordening bepaalt uitdrukkelijk dat het Gewest financieel kan deelnemen aan het terugverdienen van de kosten van diensten in verband met het watergebruik, die eerst door de waterfactuur van de gebruikers moeten worden gedekt. Er is een onafhankelijke instantie voor de controle van de waterprijs opgericht door een [wijziging van de ordonnantie in december 2017](#): het gaat om Brugel, de Brusselse regulator van de energiemarkt. Die krijgt dus de taak om ervoor te zorgen dat de Brusselaars een eerlijke en billijke prijs betalen voor het water in verhouding tot de diensten die ze ontvangen.
- Wat ten slotte de specifieke kenmerken van de ordonnantie betreft, moet de door de Brusselse wetgever gewenste **doelstelling van internationale solidariteit** worden benadrukt. Het idee is om per m³ die Vivaqua factureert 0,005 euro in een fonds te investeren dat bedoeld is om projecten voor toegang tot drinkwater of adequate waterzuivering in ontwikkelingslanden financieel te ondersteunen. Na vijf projectoproepen (2015-2019) heeft dit fonds 25 projecten gefinancierd (geselecteerd door een comité op basis van een reeks criteria) voor een totaalbedrag van bijna 1,5 miljoen euro.

3. Instandhouding en verbetering van de waterkwaliteit

3.1. Richtlijn 2008/105/EG tot vaststelling van milieukwaliteitsnormen (MKN) voor oppervlaktewateren

Artikel 16 van de Kaderrichtlijn Water voert een strategie in voor de bestrijding van waterverontreiniging. Deze strategie is met name gebaseerd op de naleving van de milieukwaliteitsnormen voor een reeks van chemische stoffen. Deze normen zijn opgenomen in [Richtlijn 2008/105/EG \(zogenaamd MKN-Richtlijn\) en haar latere wijzigingen](#). Ze gelden voor de waterkolom, maar er zijn ook MKN voor biota (levende organismen) en sedimenten.

De stoffen worden geselecteerd vanwege hun hoge concentraties in het oppervlaktewater of omdat ze bijzonder gevaarlijk zijn (toxiciteit, bioaccumulatie). Het betreft:

- 18 **prioritaire gevaarlijke stoffen**ⁱ (waarvan de lozingen tegen 2021 gestopt moeten zijn);
- 27 **prioritaire stoffen**ⁱⁱ (waarvan de lozingen moeten worden beperkt);
- 8 stoffen die als **gevaarlijk maar niet prioritair** worden beschouwd (de zogenaamde 'andere verontreinigende stoffen').

De lidstaten kunnen deze lijst aanvullen met verontreinigende stoffen die relevant worden geacht voor hun oppervlaktewateren. Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest heeft dus extra stoffen aangewezen omdat ze in aanzienlijke hoeveelheden in de Brusselse wateren worden geloosd (minerale oliën) en/of omdat ze een overschrijding van de MKN (dreigen te) veroorzaken (zink, acenafteen, pyreen, 7 PCB-congeneren).

Zowel de lijst als de MKN worden regelmatig herzien. Met de wijzigingsrichtlijn van 2013 werden de volgende herzieningen ingevoerd:

- Voor zeven oude stoffen werden met ingang van 22 december 2015 de normen herzien. Ze zijn over het algemeen strenger geworden, met uitzondering van de maximaal aanvaardbare concentratie (MAC-MKN) van benzo(a)pyreen.
- Er zijn 12 nieuwe prioritaire stoffen opgenomen (waaronder zes die als prioritaire gevaarlijke stoffen zijn aangemerkt), waarvoor de normen vanaf 22 december 2018 van toepassing zijn.
- Twee andere prioritaire stoffen zijn als gevaarlijk aangemerkt (DEHP en trifluraline).

Sinds de richtlijn van 2013 is geen enkele herziening meer aangenomen, maar de Commissie overweegt een strategie om de milieueffecten van farmaceutische stoffen te verminderen (zie stappenplan ARES(2017)2210630 van 28 april 2017).

[Richtlijn 2008/105/EG](#) vereist ook de realisatie van:

- een **inventarisatie van de emissies**, lekken en lozingen van alle in bijlage I.A vermelde prioritaire stoffen en andere verontreinigende stoffen, teneinde de kennis te verbeteren en de flux van verontreinigende stoffen naar het oppervlaktewater te beheersen;
- controle op stoffen die op een '**aandachtlijst**' zijn geplaatst. Dit geldt met name voor zogenaamde 'opkomende' vervuilende stoffen, zoals farmaceutische producten. De huidige lijst bestaat uit 19 stoffen en is vastgesteld door het [besluit van de Commissie in augustus 2020](#).

De MKN-richtlijn en de wijziging ervan werden respectievelijk omgezet in [het BBHR van 24 maart 2011](#) en [zijn wijzigingsbesluit van 17 december 2015 tot vaststelling van de milieukwaliteitsnormen](#), de basiskwaliteitsnormen en de chemische normen voor het oppervlaktewater in de strijd tegen de pollutie door bepaalde gevaarlijke en andere verontreinigende stoffen. De basiskwaliteitsnormen zijn in de regelgeving opgenomen als 'fysisch-chemische' normen, ook al hebben verschillende parameters meer te maken met de chemische kwaliteit. De MKN zijn van toepassing op prioritaire, prioritaire gevaarlijke en niet-prioritaire gevaarlijke stoffen. De chemische normen van hun kant zijn van toepassing op gevaarlijke stoffen.

Om aan de normen van deze besluiten te voldoen, worden de lozingsnormen in de milieuvergunningen dienovereenkomstig herzien.

3.2. Een nieuwe ordonnantie over het beheer en de bescherming van de waterlopen en vijvers

Het opstellen van kwaliteitsnormen en controles op de lozingen van verontreinigende stoffen zijn niet voldoende om het aquatisch milieu te herstellen. Er moet een aangepast beheer komen van het hydrografische netwerk. Dat zal nu kunnen steunen op een volledig geactualiseerd wettelijk kader: [de ordonnantie houdende het beheer en de bescherming van onbevaarbare waterlopen en vijvers](#) werd goedgekeurd op 16 mei 2019.

Deze tekst zal Leefmilieu Brussel, de belangrijkste beheerder van het hydrografische netwerk, in staat stellen stappen te zetten om rivieren en vijvers op een multidimensionale manier te herstellen: om de waterkwaliteit en het debiet ervan waar nodig te verbeteren, om de ontwikkeling van de biodiversiteit van het aquatisch milieu mogelijk te maken, om de zichtbaarheid van de rivieren te vergroten als opmerkelijke landschapselementen die ook een sociale en recreatieve rol kunnen spelen, en zelfs om overstromingen tegen te gaan.

Duidelijkere bepalingen over wat wel en niet in de buurt van waterlopen kan worden gedaan, dragen ook bij aan de bescherming ervan. In het bijzonder zijn de aangelanden van een waterloop of van een gewestelijke vijver onder meer verplicht om:

- Op hun gronden toegang en doorgang te verlenen aan de beheerders van de waterloop, de vijver en de kunstwerken die ermee verbonden zijn;
- De kunstwerken die op de waterloop of de vijver zijn aangelegd in goede werkende staat te houden, indien zij eigenaar zijn;
- Een afstand van 1 meter, vanaf de oeverinsteken van de waterloop, te respecteren voor de installatie van een eventuele omheining;
- Een begroeide strook in te richten en te onderhouden van minstens 4 meter breed vanaf de oeverinsteek. Afzettingen en activiteiten in deze zogenaamde "onbebouwde zone" worden streng omkaderd. Voor meer details, zie de [factsheet nr.4 over normen en referentiewaarden](#).

Het is hen ook verboden om:

- De morfologie van de oevers te wijzigen (b.v.: te beschadigen, te verlagen...);
- Grond van de waterloop of de vijver in te palmen;
- De vrije stroom van het water te belemmeren;
- Water van een geklasseerde waterloop af te nemen zonder voorafgaande uitdrukkelijke toestemming van Leefmilieu Brussel.

3.3. De richtlijn 2006/118/EG betreffende grondwater

Artikel 17 van de Kaderrichtlijn Water bepaalt dat specifieke maatregelen moeten worden genomen ter voorkoming en beheersing van grondwaterverontreiniging (onder meer met betrekking tot de criteria voor de beoordeling van de goede chemische toestand van het grondwater en de tendensen). Daar is nu in voorzien door [Richtlijn 2006/118/EG van 12 december 2006 betreffende de bescherming van het grondwater tegen verontreiniging en achteruitgang van de toestand](#), die van kracht is sinds januari 2007. De technische aanpassingen van bijlage II bij de richtlijn zijn in 2014 doorgevoerd met de [Richtlijn 2014/80/EU](#).

Voor Brussel zijn de teksten tot omzetting van de zogenaamde 'dochterraichtlijn' en de wijziging ervan de volgende: [het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 10 juni 2010 betreffende de bescherming van het grondwater tegen verontreiniging en achteruitgang van de toestand](#) en zijn [wijzigingsbesluit van 26 mei 2016](#).

De 'dochterrichtlijn' voor het grondwater vult ook de juridische leemte aan na de intrekking van de oude grondwaterwetgeving eind 2013 (richtlijn 80/68/EEG betreffende de bescherming van het grondwater tegen verontreiniging veroorzaakt door de lozing van bepaalde gevaarlijke stoffenⁱⁱⁱ).

Terwijl richtlijn 80/68/EEG beperkt was tot de beheersing van de uitstoot van stoffen afkomstig van industriële of stedelijke effluënten, wordt in de Kaderrichtlijn Water en de 'dochterrichtlijn', waarin deze richtlijn wordt geconsolideerd, de ecologische waarde van het grondwater erkend: namelijk de onmisbare rol die het speelt bij de instandhouding van de terrestrische en aquatische ecosystemen die ervan afhankelijk zijn (wetlands), in de reserves die het vormt voor de drinkwatervoorziening, bij de toevoer van rivierstromen (met name in periodes van lage waterstand) en bij de buffercapaciteit tijdens droogte.

De 'dochterrichtlijn' is opgebouwd rond twee hoofdtermen:

3.3.1. De goede chemische toestand van het grondwater

Hoewel het concept van de kwantitatieve toestand in de kaderrichtlijn voldoende expliciet was, kon het complexere concept van de chemische toestand verduidelijking gebruiken, die in de dochterrichtlijn werd gegeven.

Ten eerste stelt de dochterrichtlijn 'kwaliteitsnormen' vast voor nitraten en pesticiden (per stof en in totaal).

Vervolgens moet elke lidstaat 'drempelwaarden' vaststellen voor een minimumlijst van verontreinigende stoffen en verontreinigingsindicatoren. Deze waarden moeten worden vastgesteld op basis van de milieuomstandigheden eigen aan elk waterlichaam, met inbegrip van de concentraties van bepaalde natuurlijk voorkomende stoffen in het water (of geochemische achtergrondniveaus). De geldende drempelwaarden voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zijn opgenomen in het besluit van 2010: de minimumlijst werd uitgebreid met één chemisch element (nikkel) en voor drie elementen (arsen, cadmium en kwik) gelden strengere drempelwaarden voor het waterlichaam van het Brusseliaan zand.

Bovendien worden overschrijdingen van kwaliteitsnormen of drempelwaarden getolereerd. Deze tolerantie is afhankelijk van het uitvoeren van een 'passend onderzoek' om de oorzaken vast te stellen. Als de omvang van de overschrijdingen beperkt is (minder dan 20% van de totale oppervlakte van het Brusselse waterlichaam) en de risico's voor de menselijke gezondheid, het gebruik en het leefmilieu beperkt zijn, kan het waterlichaam worden geclassificeerd als een goede toestand hebbende.

3.3.2. Identificatie en omkering van trends

In de dochterrichtlijn voor het grondwater en het Brusselse besluit tot omzetting ervan wordt het begrip 'omkering van significante en aanhoudende stijgende trends in de verontreiniging' nauwkeurig gedefinieerd. Zij bepalen met name wat wordt bedoeld met 'significant' (zowel statistisch als in termen van milieurisico's) en het aanvangspunt voor omkeringen in trends. Samengevat kan worden gesteld dat een eventuele stijgende trend moet worden omgebogen als de concentratie van de risicovolle verontreinigende stof 75% bereikt van de milieudoelstelling voor het grondwater (kwaliteitsnormen en/of drempelwaarden). Dat principe kan worden aangepast al naargelang van de lokale concentraties.

Het identificatiepunt voor een trend is de gemiddelde concentratie die over een referentieperiode wordt waargenomen. De referentieperioden die in het Brusselse besluit in aanmerking worden genomen, zijn die van 2006 tot 2008 (vs. 2007 en 2008 in de richtlijn).

ⁱⁱⁱ Deze richtlijn werd omgezet door [het koninklijk besluit van 19 juni 1989 betreffende de bescherming van het grondwater tegen verontreiniging veroorzaakt door gevaarlijke, schadelijke of toxische stoffen voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest](#) dat vandaag de dag nog steeds relevant en van toepassing is.

3.4. Een nieuwe regelgeving voor grondwaterwinningen en open geothermische systemen

[Het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 8 november 2018 inzake grondwaterwinningen en open geothermische systemen](#) werd van kracht op 1 april 2019. Dit is een nieuw regelgevend instrument dat de bescherming van het grondwater versterkt via de milieuvergunning. Alle grondwateronttrekkingen zijn nu onderworpen aan een vergunning, zoals gedefinieerd door [de ordonnantie van 5 juni 1997 betreffende de milieuvergunningen](#), ongeacht of ze tijdelijk zijn (bemaling tijdens civiele bouwwerken of pomptesten) of permanent ((drink)waterproductie, geothermische energie).

Leefmilieu Brussel is nu het enige aanspreekpunt voor dit soort aanvragen. Dit maakt een uniforme en consistente toepassing van de regelgeving, een versterking van de expertise in dit complexe gebied en een centralisatie van de informatie mogelijk.

Een **register van afgegeven vergunningen** wordt bijgehouden en is toegankelijk op de [interactieve kaart van de grondwaterwinningen](#).

3.5. De bescherming van winningen die bestemd zijn voor de drinkwatervoorziening

Om de waterhoudende lagen die bestemd zijn voor de drinkwatervoorziening te vrijwaren (in dit geval het Brusseliaanzand), werden beschermingszones rondom grondwaterwinningen in het Ter Kamerenbos en onder de Lotharingendreef in het Zoniënwoud afgebakend bij [Besluit van de Regering van 19 september 2002](#). Dit besluit werd [in 2017 gewijzigd](#). Er werden drie zones afgebakend:

- beschermingszone type 1: de eigenlijke waterwinningswerken en hun onmiddellijke omgeving (waterwinningsputten in het Ter Kamerenbos en de draineergalerij in het Zoniënwoud).
- beschermingszone type 2: dat gedeelte van het geografisch voedingsgebied van de winningspunten binnen hetwelke het water de winningsplaats kan bereiken binnen een tijdsspanne tussen 24 uur en 50 dagen.
- beschermingszone type 3: de geografische zone die overeenkomt met het volledige voedingsgebied van de winning.

De cartografie van deze gebieden en de geldende beschermingsmaatregelen worden beschreven in de factsheet nr.7 "Grondwater", in het register van de beschermde gebieden en in de [interactieve kaart over grondwater winningen](#).

3.6. De winningen in het oppervlaktewater

Er moeten twee gevallen worden onderscheiden naargelang de waterinname plaatsvindt in het Kanaal of in een geklasseerde onbevaarbare waterloop:

- Elke waterinname **in het Kanaal** wordt geregeld in een **overeenkomst tussen de Haven en de aanvrager**. Het vereist de installatie van een watermeter om de jaarlijks ingenomen hoeveelheden te registreren, alsmede de hoeveelheden die in het kanaal worden geloosd, indien van toepassing.
- Voor elke waterinname **in een geklasseerde waterloop** moet **uitdrukkelijk toestemming worden verleend door Leefmilieu Brussel**, overeenkomstig [de ordonnantie houdende het beheer en de bescherming van onbevaarbare waterlopen en vijvers](#). Deze toestemming wordt slechts verleend indien de onttrekking geen schade berokkent aan het milieu of aan de rechten van de stroomafwaarts aangelanden.

4. Andere wetgeving gericht op het behoud van de waterkwaliteit

Naast de MKN-richtlijn en de dochterrichtlijn voor het grondwater zijn er veel richtlijnen die de lozing van verontreinigende stoffen in het water regelen. Een daarvan, een sectorale, vereist de behandeling van afvalwater vóór de lozing ervan in de oppervlaktewateren (Richtlijn 91/271/EEG inzake de behandeling van stedelijk afvalwater, bekend als de 'SAW-richtlijn'). Andere reguleren de belangrijkste vervuulende stoffen in het water: nitraten, pesticiden, detergents, industriële vervuulende stoffen...

4.1. Richtlijn 91/271/EEG inzake de behandeling van stedelijk afvalwater

Een van de oudste – maar niet de minste – richtlijnen die op het niveau van de Europese Unie zijn aangenomen, is de [Richtlijn 91/271/EEG van 21 mei 1991 inzake de behandeling van stedelijk afvalwater](#) (of 'SAW-richtlijn'). De lozingsvoorschriften werden in 1998 gewijzigd door de [Richtlijn 98/15/EG](#). De [Brusselse besluiten van 23 maart 1994](#) en [van 8 oktober 1998](#) bevatten de doelstellingen van de richtlijn en de wijziging ervan op identieke wijze.

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is bijgevolg **verplicht om al zijn afvalwater via zijn rioleringsnet op te vangen en te behandelen alvorens het in de Zenne te lozen.**

Het stroomgebied van de Zenne, dat het Brussels Gewest omvat, is geklasseerd als '**kwetsbaar gebied**' voor eutrofiëring (zie artikel 4 van het besluit van de Brussels hoofdstedelijke regering van 23 maart 1994 en het register van beschermde gebieden).

Al het Brussels afvalwater moet een secundaire behandeling of equivalent ondergaan voordat het in de Zenne wordt geloosd. Met andere woorden, de waterzuivering moet niet alleen de organische vervuiling verminderen, maar ook, vanwege de indeling als 'kwetsbaar gebied', de verontreinigende stoffen behandelen die verantwoordelijk zijn voor eutrofiëringsverschijnselen, namelijk stikstof en fosfor. Ook de deeltjesverontreiniging (zwevende deeltjes) is een doelwit.

Om aan deze eisen te voldoen, heeft het Brussels Gewest twee waterzuiveringsinstallaties opgericht:

- de installatie Zuid (die het afvalwater van het zuidwestelijke deel van de agglomeratie zuivert, d.w.z. een vervuilingsbelasting die gelijk is aan die van 360.000 inwoners);
- en de installatie Noord (die het afvalwater uit het noorden en zuidoosten behandelt, d.w.z. een equivalent van 1.100.000 inwoners).

Deze twee installaties zuiveren ook het afvalwater van een deel van de Vlaamse randgemeenten, in het kader van een overeenkomst met het Vlaams Gewest.

4.2. De 'Nitraatrichtlijn' 91/676/EEG

De [Nitraatrichtlijn](#) is even oud als de SAW-richtlijn en heeft tot doel het vrijkomen van deze stof in het water te beperken. De belangrijkste bron van waterveroontreiniging door nitraten wordt aangepakt: de landbouw en het overmatige gebruik van stikstofhoudende meststoffen en dierlijke mest. Ze legt de invoering op van actieprogramma's en codes voor goede landbouwpraktijken in de meest vervuilde gebieden. Ze wordt in het Brussels recht omgezet door [het besluit van de Brussels Hoofdstedelijke Regering van 19 november 1998 inzake de bescherming van het water tegen de verontreiniging door nitraten uit agrarische bronnen](#).

Hoewel de landbouwactiviteit in het Brussels Gewest marginaal is, heeft deze wetgeving twee gevolgen voor het waterbeheer op het grondgebied:

- Een controle op het gehalte aan nitraten en afgeleide producten in het grondwater, onder meer bij de drinkwaterwinningen in het Terkamerenbos en het Zoniënwoud (vóór behandeling);
- De afbakening van een '**kwetsbare zone**', door middel van een [ministerieel besluit van 25 mei 1999](#), rekening houdende met het risico dat de drempel van 50 mg/l in het grondwater dat voor de drinkwatervoorziening wordt gebruikt wordt overschreden. De gebieden die als kwetsbaar zijn aangewezen, zijn de gebieden die deze wateren voeden en bijdragen tot hun verontreiniging, ongeacht of die aangetoond is of waarschijnlijk. De kwetsbare zone in Brussel

is bijna identiek aan de beschermingszone van het type III (zie het register van beschermde gebieden).

4.3. De 'Pesticidenrichtlijn' 2009/128/EG

Pesticiden en hun residuen vervuilen het milieu, met name rivieren en grondwater. Ze hebben ook invloed op de menselijke gezondheid. De "[Pesticidenrichtlijn](#)", die werd goedgekeurd in 2009, heeft een kader voor het gebruik ervan vastgesteld, vanuit een perspectief van duurzame ontwikkeling. De [ordonnantie van 2013](#) zet ze om en bepaalt de intrekking van de ordonnantie uit 2004, die het gebruik van pesticiden door de overheid al beperkte.

De belangrijkste maatregelen van de verordening zijn beperkingen op het gebruik en de opslag van pesticiden:

- **Een verbod op het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in openbare ruimten en in alle gebieden die door overheidsdiensten worden beheerd, met ingang van 20 juni 2013.** Voor bepaalde producten gold echter onder voorwaarden een overgangperiode tot 1 januari 2019.
- Het gebruik van pesticiden is ook verboden in en rond '**gevoelige gebieden met een verhoogd risico**'. Het gaat enerzijds om instellingen voor kwetsbare personen (scholen, kinderdagverblijven, ziekenhuizen, rusthuizen enz.) en anderzijds om bepaalde beschermde gebieden: beschermingszones voor drinkwaterwinningen (zie hoofdstuk 3.5), zones van 10 m rond (al dan niet actieve) grondwaterwinningen, Natura 2000-gebieden en natuur- en bosreservaten (zie het register van beschermde gebieden). Voor de grootste beschermingszone, die van een waterwinning type III, is het verbod pas sinds 1 januari 2016 van kracht. Deze zone omvat 3500 huizen en gebouwen.
- Dit verbod wordt via het [uitvoeringsbesluit van 23 november 2017 uitgebreid tot de risicogebieden voor het aquatisch milieu](#). Deze gebieden omvatten 1/ oppervlaktewateren en hun oevers, 2/ onverbouwde terreinen met een bedekking die met een regenwaterverzamelleiding (zoals trottoirs) of rechtstreeks met de oppervlaktewateren verbonden zijn en 3/ mulle terreinen die permanent onverbouwd blijven en waarnaar het water afvloeit en die grenzen aan de bovengenoemde terreinen.
- Het gebruik van pesticiden is ook verboden in de **bufferzones** rond risicogebieden: 6 m vanaf de bovenrand van de oever voor oppervlaktewater en 1 m in het algemeen voor andere risicogebieden. De te respecteren afstanden worden met diagrammen beschreven [op deze webpagina van Leefmilieu Brussel](#). Opgelet: op het etiket van sommige producten worden soms nog grotere minimumafstanden vermeld.

Op grond van de ordonnantie moet om de 5 jaar een Gewestelijk Programma voor Pesticidenreductie (GPPR) worden vastgesteld. Dat draagt bij aan het door de richtlijn vereiste nationale actieplan (of NAPAN). Het is niet alleen bedoeld voor beheerders van openbare ruimtes maar ook voor professionals en privépersonen. Het is nauw verbonden met het Waterbeheerplan, het Natuurplan en het Plan Duurzame Landbouw.

4.4. De regelgeving rond detergents

Detergents zijn producten die zeep en/of andere oppervlakte-actieve stoffen bevatten voor gebruik in was- of reinigingsprocessen. Fosfaten zijn er een van: wie heeft nog nooit gehoord van 'fosfaatvrije wasmiddelen'?

Detergents kunnen het water vervuilen als ze in het milieu terechtkomen: ze leiden tot de vorming van schuim, waardoor het water niet goed zuurstof opneemt, en ze dragen bij aan de eutrofiëring van het oppervlaktewater. Dit schuim is ook drager van bacteriën en virussen en vormt dus een risico voor de menselijke gezondheid. Wanneer detergents in te grote hoeveelheden aanwezig zijn in het afvalwater, hebben ze ook een invloed op het zuiveringsproces.

De Europese wetgeving regelt dus hun samenstelling en gebruik. De vroegste richtlijnen gaan terug tot 1973. Een van de laatste is de [Europese verordening \(EG\) nr. 648/2004](#). Deze zaken vallen in wezen onder de federale bevoegdheid. Maar gezien de rol van wasmiddelen voor de waterkwaliteit was het gepast om er in deze factsheet bij stil te staan. Voor meer informatie, zie de [factsheet nr.40 over detergents](#).

De Europese regelgeving beoogt twee soorten van stoffen in de detergenten om de milieu-impact te beperken:

- De **fosfaten**, die de hardheid van het water moeten verminderen om een efficiënte reiniging door de detergenten mogelijk te maken;

De fosfaten zelf zijn niet toxisch, maar de lozing ervan in het leefmilieu draagt bij aan de fosforverrijking van het oppervlaktewater en daarmee aan de eutrofiëring ervan. Hun verspreiding aan de bron (commercialisering) wordt gecontroleerd door de [Europese verordening \(EG\) nr. 259/2012](#), maar deze laatste betreft enkel de producten voor huishoudelijk gebruik. Ze schrijft voor dat **huishoudelijke detergenten "fosfaatvrij" moeten zijn sinds juni 2013 voor wasmiddelen en sinds januari 2017 voor vaatwasmiddelen**.

België liep voor op de Europese Unie aangezien het in 2003 fosfaten in huishoudelijke wasmiddelen verbood (FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu, 2016).

- **De tensioactieve stoffen**. Hun bevochtigende, emulgerende, dispergerende en schuimende kracht vergemakkelijkt het losmaken van vuil van het oppervlak, waardoor het kan worden afgevoerd door te reinigen en af te spoelen. Er worden vier categorieën van stoffen onderscheiden volgens de aard van hun hydrofiële deel: anionische, kationische, amfotere en niet-anionische stoffen (zie de [factsheet nr.40 over detergenten](#)).

De tensioactieve stoffen, ook oppervlakteactieve stoffen genoemd, hebben meerdere gevolgen voor het leefmilieu, in het bijzonder wanneer er zich te veel resten in ons oppervlaktewater bevinden. Naast schuimvorming tasten ze ook de natuurlijke afweer van waterorganismen tegen chemicaliën en ziekteverwekkers aan (FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu, 2016).

De [Europese verordening \(EG\) nr. 648/2004](#) legt twee normen op - minimale biologische afbreekbaarheidsgraad - voor deze stoffen: primaire biologische afbreekbaarheid (omzetting in metabolieten) en vooral uiteindelijke biologische afbreekbaarheid (waarbij de metabolieten niet langer een gevaar voor het leefmilieu vormen) van 60% binnen 28 dagen. Anders gezegd, 40% van de metabolieten zijn mogelijk nog aanwezig in het water...

4.5. De regelgeving over de industriële uitstoot

Om **de industriële emissies aan de bron te beheersen**, is voor grote industriële installaties een vergunningsprocedure voorzien. Het preventiebeleid is gebaseerd op een geïntegreerde aanpak van de vervuiling: er wordt rekening gehouden met de emissies naar de verschillende milieucompartimenten (water, lucht, bodem), het afvalbeheer en de overdracht tussen milieucompartimenten. De [Richtlijn 2010/75/EU inzake industriële emissies](#) (ook wel de 'IED-richtlijn' genoemd, voor Industrial Emission Directive) heeft de industriële activiteiten uitgebreid die onder de oorspronkelijke richtlijn van 1996 inzake geïntegreerde preventie en bestrijding van verontreiniging (bekend als de 'IPPC-richtlijn') vallen. De IED-richtlijn wordt in het Brusselse recht omgezet door het [besluit van 21 november 2013](#). De vergunning stemt overeen met de milieuvergunning. Meer informatie over deze wetgeving en de betrokken installaties in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is te vinden op de [website van Leefmilieu Brussel](#).

Bovendien is, in overeenstemming met de [Verordening \(EG\) nr. 166/2006](#), sinds 2007 een **register voor de uitstoot en overbrenging van verontreinigende stoffen** in de Brusselse wetgeving opgenomen. Het wordt meestal afgekort tot **E-PRTR** (*European Pollutant Release and Transfer Register*). Emissies boven een bepaalde emissiedrempel worden gerapporteerd. De meeste industriële activiteiten die hiermee beoogd worden, worden al geregeld door de IED-richtlijn. Meer informatie op de [website over het Brusselse register](#).

5. Specifieke vormen van watergebruik

De Kaderrichtlijn Water wordt aangevuld met twee richtlijnen die specifiek betrekking hebben op bepaalde vormen van watergebruik, namelijk drinkwater en zwembadwater. Dit hoofdstuk gaat ook over een ander recreatief gebruik van water, dat niet onder de Europese regelgeving valt wanneer het in de binnenwateren wordt beoefend: de visserij.

5.1. Drinkwater

Kent u de kwaliteit van het water dat in uw gemeente wordt geleverd? Ga naar de VIVAQUA website: <https://www.vivaqua.be/nl/kwaliteit-van-het-water-in-uw-straat/>. En ontdek de [factsheet nr.10 over de kwaliteit van het leidingwater dat in het Brussels Gewest wordt verdeeld](#).

De kwaliteit van het drinkwater wordt op Europees niveau bepaald door de [Richtlijn 98/83/EG van de Raad van 3 november 1998 betreffende de kwaliteit van voor menselijke consumptie bestemd water](#). De bijlagen II en III betreffende de watercontrole en de technische specificaties voor de wateranalyse zijn gewijzigd door de [Richtlijn 2015/1787 van 6 oktober 2015](#). Deze teksten zijn in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest omgezet door [het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 24 januari 2002 betreffende de kwaliteit van het leidingwater](#) en zijn [wijzigingsbesluit van 16 november 2017](#).

Met het besluit betreffende de kwaliteit van het leidingwater van 2002 zijn belangrijke wijzigingen aangebracht ten opzichte van de vorige toestand:

- enkele bestaande kwaliteitsnormen zijn aangescherpt, onder meer op het gebied van lood (de norm is verlaagd van 50 µg/l naar 10 µg/l, te bereiken tegen eind 2013), maar ook voor nikkel, antimoon, arseen en polycyclische aromatische koolwaterstoffen;
- er zijn nieuwe parameters ingevoerd (bijvoorbeeld voor benzeen en vinylchloride), maar het totale aantal te controleren parameters is verminderd;
- de parameterwaarden moeten worden nageleefd bij de kraan en niet bij de watermeter;
- de distributeur is voortaan aansprakelijk voor de kwaliteit van het water tot aan de grens tussen het openbare distributienet en de privé-installatie, die vastgesteld is onmiddellijk voorbij de watermeter (vroeger hield de aansprakelijkheid van de distributeur op na 20 cm in het gebouw of bij de afsluitkraan in het trottoir).
- de distributeur is verplicht de consument te informeren over de kwaliteit van het water en advies te geven over de verbetering van de particuliere installatie van de klant.

Leefmilieu Brussel heeft bevoegdheden op dit vlak. Het controleert met name de leverancier (Vivaqua) voor wat de informatieverstrekking aan de consument betreft en keurt zijn jaarlijkse controleprogramma voor water voor menselijke consumptie goed. Sinds 2005 publiceert Leefmilieu Brussel ook om de drie jaar een verslag over de kwaliteit van het water bestemd voor menselijke consumptie (op basis van de volledige resultaten van de controles die Vivaqua elk jaar meedeelt), vergezeld van een verslag over de maatregelen die de leverancier heeft genomen of moet nemen om zijn verplichtingen na te komen. Dat verslag wordt overgemaakt aan de Europese Commissie.

Richtlijn 98/83/EG, die al 20 jaar oud is, werd herzien door de [richtlijn 2020/2184 van 16 december 2020](#). Deze herziening is het gevolg van een Europees burgerinitiatief 'Right2Water', dat het recht op toegang tot water voor iedereen verdedigde, ook voor kwetsbare groepen. De belangrijkste elementen van de herziening zijn:

- Bijwerken van de normen voor de waterkwaliteit, volgens de meest recente wetenschappelijke gegevens en de aanbevelingen van de Wereldgezondheidsorganisatie (WGO) met, onder meer:
 - de versoepeling voor 3 parameters: antimonium, borium, selenium;
 - **een verstrenging voor 2 parameters: chroom en lood**, met een overgangperiode van 15 jaar (tot 2036);
 - **de toevoeging van nieuwe stoffen** (bisfenol A, chloraten, chlorieten, halo-azijnzuren, per- en polyfluoralkylstoffen, uranium), met een overgangperiode van 5 jaar (tot 2026);

- **de toevoeging van normen voor de bacteriën legionella en lood voor privé-installaties.**
- Opstellen van een "**aandachtstoffenlijst**" voor de nieuwe en opkomende stoffen, met inbegrip van:
 - de hormoonontregelaars: nonylfenol en β -estradiol zijn de eerste vertegenwoordigers die worden geregistreerd. Bisfenol A maakt reeds deel uit van de parameters waarvoor een norm werd opgesteld.
 - de farmaceutische producten;
 - en de microplastics.
- Invoeren van een op **risicobeoordeling** gebaseerde aanpak van de watermonitoring, in termen van waterveiligheid, die de **hele bevoorradingsketen** omvat, van waterwinningsgebieden tot privé-installaties, inclusief het bevoorradings- en distributiesysteem. Deze aanpak vereist ook een risicobeheer door de gepaste maatregelen te nemen.
- Een evaluatie van waterlekken in de netwerken.
- Harmoniseren op Europees niveau van de normen voor producten en materialen die in contact komen met drinkwater.
- Een **gemakkelijkere toegang tot kraantjeswater**, met gegarandeerde toegang tot water voor gemarginaliseerde groepen (te bepalen door de lidstaten) en een toename van het aantal waterpunten in de openbare ruimtes.
- Betere informatie voor burgers over de kwaliteit, het verbruik en de prijs van water, evenals advies over het onderhouden of vervangen van hun privé-installatie in het geval van niet-naleving.

5.2. Zwemmen

De [Richtlijn 2006/7/EG van 15 februari 2006 betreffende het beheer van de zwemwaterkwaliteit](#) regelt, zoals de naam al aangeeft, de kwaliteit van het zwemwater met het oog op de bescherming van het milieu en de menselijke gezondheid. Ze is in het Brusselse recht omgezet door het [besluit van 23 april 2009](#).

Deze voorschriften vereisen de controle van het oppervlaktewater dat is aangewezen als geschikt om te zwemmen voor, tijdens en na het zwemseizoen. Deze controle heeft onder meer tot doel om de microbiologische kwaliteit van het water te beoordelen (concentratie van twee bacteriën). Afhankelijk van de monitoringresultaten wordt elke zwemzone ingedeeld in vier categorieën: onvoldoende, voldoende, goede of uitstekende kwaliteit (zie bijlage II van het besluit).

Het andere deel van deze verordening betreft de voorlichting van het publiek. Het publiek moet worden geïnformeerd over de kwaliteit van het zwemwater, maar ook over eventuele maatregelen die moeten worden genomen om de gezondheidsrisico's van blootstelling aan verontreiniging door puntbronnen te beperken (bijvoorbeeld in het geval van cyanobacteriële bloei) of over een eventueel zwemverbod.

Tot op vandaag heeft het Brussels Gewest nog nooit officieel zwemwater aangewezen. Maar deze mogelijkheid wordt onderzocht. Na een studie van een twintigtal locaties in 2018 werden zes potentiële locaties geselecteerd. Tijdens de zomer van 2019 werd het zwemmen in drie van deze locaties getest (binnen een welomschreven kader: plaatsen, dagen, tijdstippen enz.) en werd de impact ervan geanalyseerd op de flora, de fauna, de landschappen en de omwonenden. Na deze testfase blijft het moeilijk om een beslissing te nemen over de mogelijkheid voor de Brusselaars om al dan niet in open lucht te zwemmen. Maar Leefmilieu Brussel zal in dit opzicht alle mogelijkheden blijven volgen.

5.3. Visserij

De visserij valt momenteel onder de artikelen 79 tot en met 81 van de [ordonnantie van 1 maart 2012 betreffende het natuurbehoud](#) alsmede [het koninklijk besluit van 13 december 1954 tot uitvoering van de wet van 1954 op de riviervisserij](#). Het is toegestaan in bepaalde delen van het kanaal en in bepaalde Brusselse vijvers die door het Gewest worden beheerd, mits het bezit van een visvergunning. In de vijvers die niet beheerd worden door het Gewest, komt het visrecht toe aan de eigenaar.

Gezien het gebrek aan duidelijkheid in de regelgeving voor deze vrijetijdsbesteding wordt momenteel gewerkt aan een besluit tot actualisering van het regelgevend kader voor de visserij. Hierin wordt gespecificeerd hoe de visserij moet worden beoefend:

- toegestane gebieden: de visserijzones zouden kunnen worden uitgebreid tot de Zenne en de Woluwe;
- soort van visvangst: 'no kill' in de waterlopen en het kanaal (d.w.z. dat de vislevend wordt teruggezet); voor de vijvers worden vangstquota voorzien;
- soorten die kunnen worden gevisst: vanaf welke grootte, op welk tijdstip en met welke apparatuur;
- vereiste visvergunning en toezicht, ...

6. Strijd tegen overstromingen

De [Richtlijn 2007/60/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2007 over beoordeling en beheer van overstromingsrisico's](#), gewoonlijk de 'Overstromingsrichtlijn' genoemd, is omgezet door [het besluit van 24 september 2010](#). Ze omvat onder andere de verplichting:

- om de overstromingsrisico's vooraf te beoordelen
- tot het in kaart brengen van overstromingsgebieden (of het overstromingsgevaar) en overstromingsrisico's (deze kaarten kunnen interactief worden geraadpleegd via een specifieke toepassing – zie de link in de Bronnen – en worden gepresenteerd in de Staat van het Leefmilieu);
- om, op basis van deze documenten, een Globaal Plan voor Preventie en Beheer van Overstromingsrisico's op te stellen, om de 6 jaar, volgens de KRW-cyclus.

Het eerste plan dat voortvloeit uit de overstromingsrichtlijn werd in januari 2017 aangenomen als vijfde pijler van het maatregelenprogramma van het WBP 2016-2021. Het was in feite het tweede overstromingsbestrijdingsplan van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, aangezien in 2008 een Regenplan (2008-2011) was aangenomen.

Meer informatie over deze regelgeving en meer in het algemeen over het regenwaterbeheer is te vinden in [factsheet nr.8](#).

Bronnen

1. EUROPESE COMMISSIE, november 2012. COM(2012) 673 final. Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's. "Een blauwdruk voor het behoud van de Europese wateren". 30 pp. Beschikbaar op: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM%3A2012%3A0673%3AFIN%3ANL%3APDF>
2. RICHTLIJN 2000/60/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2000 tot vaststelling van een kader voor communautaire maatregelen betreffende het waterbeleid. PB L 327 van 22.12.2000 72 pp. p.1-73. Beschikbaar op: https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:5c835afb-2ec6-4577-bdf8-756d3d694eeb.0005.02/DOC_1&format=PDF. Geconsolideerde versie: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/HTML/?uri=CELEX:02000L0060-20141120>
3. ORDONNANTIE van 20 oktober 2006 tot opstelling van een kader voor het waterbeleid. BS van 3.11.2006 83 pp. p.58772-58854. Beschikbaar op: <http://www.ejustice.just.fgov.be/eli/ordonnantie/2006/10/20/2006031555/justel>
4. LEEFMILIEU BRUSSEL, januari 2017. "Waterbeheerplan van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest 2016-2021". 480 pp. Beschikbaar op: http://document.environnement.brussels/opac_css/electfile/RAP_Eau_PGE2016-2021_NL.pdf

5. BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING (BBHR) van 24 april 2014 tot coördinatie van de openbare dienstopdrachten van de operatoren en actoren bij de uitvoering van het waterbeleid en tot oprichting van een Comité van watergebruikers. BS van 26.08.2014. 8 pp. p.63923-63930. Beschikbaar op: <http://www.ejustice.just.fgov.be/eli/bsluit/2014/04/24/2014031603/justel>
6. BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING (BBHR) van 26 april 2018 tot wijziging van diverse besluiten inzake tarieven in de watersector. BS van 12.06.2018. 5 pp. p.49014-49018. Beschikbaar op: <http://www.ejustice.just.fgov.be/eli/bsluit/2018/04/26/2018011906/justel>
7. ORDONNANTIE van 15 december 2017 tot wijziging van diverse ordonnanties in het kader van de invoering van een onafhankelijk toezichthoudend orgaan voor de waterprijs. BS van 2.02.2018. 14 pp. p.7995-8008. Beschikbaar op: <http://www.ejustice.just.fgov.be/eli/ordonnantie/2017/12/15/2017032168/justel>
8. <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:348:0084:0097:NL:PDF> . Geconsolideerde versie: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/HTML/?uri=CELEX:02008L0105-20130913>
9. BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING (BBHR) van 24 maart 2011 tot vaststelling van de milieukwaliteitsnormen, de basiskwaliteitsnormen en de chemische normen voor de oppervlaktewateren tegen de verontreiniging veroorzaakt door bepaalde gevaarlijke stoffen en andere verontreinigende stoffen. BS van 08.04.2011. 20 pp. p.22887-22906. Beschikbaar op: <http://www.ejustice.just.fgov.be/eli/bsluit/2011/03/24/2011031165/justel>
10. RICHTLIJN 2013/39/EU van het Europees Parlement en de Raad van 12 augustus 2013 tot wijziging van Richtlijn 2000/60/EG en Richtlijn 2008/105/EG wat betreft prioritare stoffen op het gebied van het waterbeleid. PB L 226 van 24.08.2013. 17 pp. p.1-17. Beschikbaar op: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013L0039>
11. BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING (BBHR) van 17 december 2015 tot wijziging van het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 24 maart 2011 tot vaststelling van de milieukwaliteitsnormen, de basiskwaliteitsnormen en de chemische normen voor de oppervlaktewateren tegen de verontreiniging veroorzaakt door bepaalde gevaarlijke stoffen en andere verontreinigende stoffen. BS van 08.01.2016. 19 pp. p.456-474. Beschikbaar op: <http://www.ejustice.just.fgov.be/eli/bsluit/2015/12/17/2015031888/justel>
12. UITVOERINGSBESLUIT (EU) 2020/1161 VAN DE COMMISSIE van 4 augustus 2020 tot vaststelling van een aandachtstoffenlijst van in de hele Unie te monitoren stoffen op het gebied van het waterbeleid overeenkomstig Richtlijn 2008/105/EG van het Europees Parlement en de Raad (Kennisgeving geschied onder nummer C(2020) 5205). PB L 257 van 6.08.2020. 4 pp. p.32-35. Beschikbaar op: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=CELEX:32020D1161>
13. ORDONNANTIE van 16 mei 2019 houdende het beheer en de bescherming van onbevaarbare waterlopen en vijvers. BS van 28.06.2019. 10 pp. p.66308-66317. Beschikbaar op: <http://www.ejustice.just.fgov.be/eli/ordonnantie/2019/05/16/2019012903/justel>
14. EUROPESE COMMISSIE, 2008 Brochure "Grondwaterbescherming in Europa – De nieuwe grondwaterrichtlijn – Consolidering van het EU juridisch kader". 36 pp. Beschikbaar op: <https://ec.europa.eu/environment/water/water-framework/groundwater/pdf/brochure/nl.pdf>
15. RICHTLIJN 2006/118/CE van het Europees Parlement en de Raad van 12 december 2006 betreffende de bescherming van het grondwater tegen verontreiniging en achteruitgang van de toestand. PB L 372 van 27.12.2006. 13 pp. p.19-31. Beschikbaar op: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32006L0118> . Geconsolideerde versie: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/HTML/?uri=CELEX:02006L0118-20140711>
16. BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING (BBHR) van 10 juni 2010 betreffende de bescherming van het grondwater tegen verontreiniging en achteruitgang van de toestand. BS van 17.06.2010. 17 pp. p.37810-37826. Beschikbaar op: <http://www.ejustice.just.fgov.be/eli/bsluit/2010/06/10/2010031295/justel>

17. RICHTLIJN 2014/80/EU van de Commissie van 20 juni 2014 tot wijziging van bijlage II bij Richtlijn 2006/118/EG van het Europees Parlement en de Raad van 12 december 2006 betreffende de bescherming van het grondwater tegen verontreiniging en achteruitgang van de toestand. PB L 372 van 21.06.2014. 4 pp. p.52-55. Beschikbaar op: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014L0080>
18. BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING (BBHR) van 26 mei 2016 tot wijziging van het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 10 juni 2010 betreffende de bescherming van het grondwater tegen verontreiniging en achteruitgang van de toestand. BS van 08.07.2016. 7 pp. p.43084-43090. Beschikbaar op: <http://www.ejustice.just.fgov.be/eli/bsluit/2016/05/26/2016031409/justel>
19. KONINKLIJK BESLUIT van 19 juni 1989 betreffende de bescherming van het grondwater tegen verontreiniging veroorzaakt door gevaarlijke, schadelijke of toxische stoffen voor het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest. BS van 04.07.1989. Beschikbaar op: <http://www.ejustice.just.fgov.be/eli/bsluit/1989/06/19/1989027602/justel>
20. BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING (BBHR) van 8 november 2018 inzake grondwaterwinningen en open geothermische systemen. BS van 20.02.2019. 21 pp. p.17548-17568. Beschikbaar op: <http://www.ejustice.just.fgov.be/eli/bsluit/2018/11/08/2018014864/justel>
21. ORDONNANTIE van 5 juni 1997 betreffende de milieuvergunningen. BS van 26.06.1997. Beschikbaar op: <http://www.ejustice.just.fgov.be/eli/ordonnantie/1997/06/05/1997031238/justel>
22. BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING (BBHR) van 19 september 2002 houdende afbakening van een beschermingszone rondom grondwaterwinningen in het Ter Kamerenbos en onder de Lotharingendreef in het Zoniënwoud. BS van 10.06.2008. 5 pp. p.29117-29121. Beschikbaar op: <http://www.ejustice.just.fgov.be/eli/bsluit/2002/09/19/2008031227/justel>
23. BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING (BBHR) van 23 februari 2017 tot wijziging van het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 19 september 2002 houdende afbakening van een beschermingszone rondom grondwaterwinningen in het Ter Kamerenbos en onder de Lotharingendreef in het Zoniënwoud. BS van 10.03.2017. 5 pp. p.35339-35343. Beschikbaar op: <http://www.ejustice.just.fgov.be/eli/bsluit/2017/02/23/2017010988/justel>
24. LEEFMILIEU BRUSSEL, september 2014. "Register van de beschermde gebieden in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest in toepassing van de Kaderordonnantie Water". 89 pp. Beschikbaar op: https://environnement.brussels/sites/default/files/user_files/bijlage3_register_beschermde_gebied_en_september2014.pdf
25. RICHTLIJN 91/271/EEG van de Raad van 21 mei 1991 inzake de behandeling van stedelijk afvalwater. PB L 135 van 30.05.1991. 13 pp. p.40-52. Beschikbaar op: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:31991L0271><https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/HTML/?uri=CELEX:01991L0271-20140101>
26. RICHTLIJN 98/15/EG van de Commissie van 27 februari 1998 houdende wijziging van Richtlijn 91/271/EEG van de Raad ten aanzien van enkele in bijlage I vastgestelde voorschriften. PB L 67 van 7.3.98. 2 pp. p.29-30. Beschikbaar op: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:31998L0015>
27. BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING (BBHR) van 23 maart 1994 betreffende de behandeling van stedelijk afvalwater. BS van 05.05.1994. 5 pp. p.12046-12050. Beschikbaar op: <http://www.ejustice.just.fgov.be/eli/bsluit/1994/03/23/1994031140/justel>
28. BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING (BBHR) van 8 oktober 1998 tot wijziging van het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 23 maart 1994 betreffende de behandeling van stedelijk afvalwater. BS van 27.10.1998. 2 pp. p.35331-35332. Beschikbaar op: <http://www.ejustice.just.fgov.be/eli/bsluit/1998/10/08/1998031442/justel>
29. RICHTLIJN 91/676/EEG van de Raad van 12 december 1991 inzake de bescherming van water tegen verontreiniging door nitraten uit agrarische bronnen. PB L 375 van 31.12.1991. 8 pp. p.1-8. Beschikbaar op: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:31991L0676>. Geconsolideerde versie: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/HTML/?uri=CELEX:01991L0676-20081211&qid=1579530301116>

30. BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING (BBHR) van 19 november 1998 inzake de bescherming van het water tegen de verontreiniging door nitraten uit agrarische bronnen. BS van 29.01.1999. 12 pp. p.2669-2680. Beschikbaar op: <http://www.ejustice.just.fgov.be/eli/bsluit/1998/11/19/1998031517/justel>
31. MINISTERIEEL BESLUIT van 25 mei 1999 houdende afbakening van de "beschermingszones" in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest in de zin van artikel 3 van het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 19 november 1998 inzake de bescherming van het water tegen de verontreiniging door nitraten uit agrarische bronnen. BS van 25.09.1999. 2 pp. p.36193-36194. Beschikbaar op: <http://www.ejustice.just.fgov.be/eli/bsluit/1999/05/25/1999031255/justel>
32. RICHTLIJN 2009/128/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 oktober 2009 tot vaststelling van een kader voor communautaire actie ter verwezenlijking van een duurzaam gebruik van pesticiden. PB L 375 van 24.11.2009. 16 pp. p.71-86. Beschikbaar op: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32009L0128>. Geconsolideerde versie: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/HTML/?uri=CELEX:02009L0128-20190726>
33. ORDONNANTIE van 20 juni 2013 betreffende een pesticidegebruik dat verenigbaar is met de duurzame ontwikkeling van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. BS van 21.06.2013. 14 pp. p.40062-40075. Beschikbaar op: <http://www.ejustice.just.fgov.be/eli/ordonnantie/2013/06/20/2013031469/justel>
34. BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING (BBHR) van 23 november 2017 betreffende het verbod op pesticiden in zones met risico's voor het aquatische milieu en aquatische niet-doelwitorganismen. BS van 12.12.2017. 1 pp. p.110716. Beschikbaar op: <http://www.ejustice.just.fgov.be/eli/bsluit/2017/11/23/2017031729/justel>
35. VERORDENING (EG) Nr. 648/2004 van het Europees Parlement en de Raad van 31 maart 2004 betreffende detergentia. PB L 104 van 8.04.2004. 35 pp. p.1-35. Beschikbaar op: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32004R0648>. Geconsolideerde versie: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/HTML/?uri=CELEX:02004R0648-20150601>
36. VERORDENING (EG) Nr. 259/2012 van het Europees Parlement en de Raad van 14 maart 2012 tot wijziging van Verordening (EG) Nr.648/2004 [...] betreffende detergentia. PB L 94 van 30.03.2012. 6 pp. p.16-21. Beschikbaar op: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/HTML/?uri=CELEX:32012R0259>
37. FOD VOLKSGEZONDHEID, VEILIGHEID VAN DE VOEDSELKETEN EN LEEFMILIEU, 2016. "Effect van detergenten op het leefmilieu", Artikel van 12 januari 2016. Beschikbaar op: <https://www.health.belgium.be/nl/effect-van-detergenten-op-het-leefmilieu>
38. RICHTLIJN 2010/75/EU van het Europees Parlement en de Raad van 24 november 2010 inzake industriële emissies (geïntegreerde preventie en bestrijding van verontreiniging). PB L 334 van 17.12.2010. 103 pp. p.17-119. Beschikbaar op: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32010L0075>. Geconsolideerde versie: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/HTML/?uri=CELEX:02010L0075-20110106>
39. BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING (BBHR) van 21 november 2013 inzake geïntegreerde preventie en bestrijding van verontreiniging door industriële emissies. BS van 09.12.2013. 76 pp. p.97519-97594. Beschikbaar op: <http://www.ejustice.just.fgov.be/eli/bsluit/2013/11/21/2013031969/justel>
40. VERORDENING (EG) Nr. 166/2006 van het Europees Parlement en de Raad van 18 januari 2006 betreffende de instelling van een Europees register inzake de uitstoot en overbrenging van verontreinigende stoffen en tot wijziging van de Richtlijnen 91/689/EEG en 96/61/EG van de Raad. PB L 33 du 4.2.2006. 17 pp. p.1-17. Beschikbaar op: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32006R0166>. Geconsolideerde versie: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/HTML/?uri=CELEX:02006R0166-20200101>
41. RICHTLIJN 98/83/EG van de Raad van 3 november 1998 betreffende de kwaliteit van voor menselijke consumptie bestemd water. PB L 330 van 5.12.1998. 23 pp. p.32-54. Beschikbaar op: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:31998L0083>. Geconsolideerde versie: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/HTML/?uri=CELEX:01998L0083-20151027&qid=1579530618905>

42. RICHTLIJN 5EU) 2015/1787 van de Commissie van 6 oktober 2015 tot wijziging van de bijlagen II en III bij Richtlijn 98/83/EG van de Raad betreffende de kwaliteit van voor menselijke consumptie bestemd water. PB L 260 van 7.10.2015. 12 pp. p.6-17. Beschikbaar op: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32015L1787>
43. BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING (BBHR) van 24 januari 2002 betreffende de kwaliteit van het leidingwater. BS van 21.02.2002. 26 pp. p.6600-6625. Beschikbaar op: <http://www.ejustice.just.fgov.be/eli/bsluit/2002/01/24/2002031036/justel>
44. BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING (BBHR) van 16 november 2017 tot wijziging van het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 24 januari 2002 betreffende de kwaliteit van het leidingwater. BS van 30.11.2017. 24 pp. p.104540-104563. Beschikbaar op: <http://www.ejustice.just.fgov.be/eli/bsluit/2017/11/16/2017031548/justel>
45. RICHTLIJN 2020/2184 van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2020 betreffende de kwaliteit van voor menselijke consumptie bestemd water. PB L 435 van 23.12.2020. 62 pp. p.1-62. Beschikbaar op: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/HTML/?uri=CELEX:32020L2184>
46. RICHTLIJN 2006/7/EG van het Europees Parlement en de Raad van 15 februari 2006 betreffende het beheer van de zwemwaterkwaliteit en tot intrekking van Richtlijn 76/160/EEG. PB L 64 van 4.03.2006. 15 pp. p.37-51. Beschikbaar op: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32006L0007>. Geconsolideerde versie: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/HTML/?uri=CELEX:02006L0007-20140101>
47. BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING (BBHR) van 23 april 2009 betreffende het beheer van de zwemwaterkwaliteit. BS van 28.04.2019. 12 pp. p.33518-33529. Beschikbaar op: <http://www.ejustice.just.fgov.be/eli/bsluit/2009/04/23/2009031222/justel>
48. ORDONNANTIE van 1 maart 2012 betreffende het natuurbehoud. BS van 16.03.2012. 76 pp. p.16017-16092. Beschikbaar op: <http://www.ejustice.just.fgov.be/eli/ordonnantie/2012/03/01/2012031122/justel>
49. KONINKLIJK BESLUIT van 13 december 1954 tot uitvoering van de wet van 1 juli 1954 op de riviervisserij. BS van 16.12.1954. Beschikbaar op: <http://www.ejustice.just.fgov.be/eli/bsluit/1954/12/13/1954121306/justel>
50. RICHTLIJN 2007/60/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2007 over beoordeling en beheer van overstromingsrisico's. PB L 288 van 6.11.2007 8 pp. p.27-34. Beschikbaar op: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32007L0060>. Geconsolideerde versie: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/HTML/?uri=CELEX:32007L0060>
51. BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING (BBHR) van 24 september 2010 over beoordeling en beheer van overstromingsrisico's. BS van 05.10.2010. 6 pp. p.59964-59969. Beschikbaar op: <http://www.ejustice.just.fgov.be/eli/bsluit/2010/09/24/2010031449/justel>
52. LEEFMILIEU BRUSSEL, januari 2017. "Waterbeheerplan van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest 2016-2021" - "Pijler 5: Overstromingsrisico's voorkomen en beheren", Overstromingsrisicobeheerplan (ORBP). 27 pp. p.414-440. Beschikbaar op: http://document.environnement.brussels/opac_css/electfile/RAP_Eau_PGE2016-2021_NL.pdf

Andere fiches in verband hiermee

Thema Water

- 4. Normen en wettelijke referentiewaarden inzake water
- 6. Verbruik en prijs van het leidingwater
- 8. Regenwater en overstromingen
- 10. Kwaliteit van het leidingwater
- 11. Brusselse waterlopen en vijvers

- 12. Blauw Netwerk
- 16. Biologische kwaliteit van de Brusselse waterlopen en vijvers

Thema Verbanden tussen Gezondheid en Leefmilieu

- 40. Onderhoudsproducten en ontsmettingsmiddelen: Blootstelling van personen

Auteur(s) van de fiche

BINON Martin, DAVESNE Sandrine

Datum van update: Maart 2021